

betegségek iránti fogékonyság. Enyhe jódhány esetén egész életen át gyakoribb a magasabb koleszterin szint, az érlelmeszedés és az elhízás.

A legújabb kutatások szerint jódhányos területen nagyobb az emlőrák előfordulási gyakorisága is. A jódhány gyermek és felnőtt esetén egyaránt csökkenti a testi és szellemi teljesítőképességet.

■ A JÓDHIÁNY MINT NEMZETKÖZI KÖZEGÉSZSÉGÜGYI PROBLÉMA

A XX. század utolsó évtizedében a Föld csaknem 2 milliárd lakosának egészségét veszélyeztette a jódhányos táplálkozás. 750 millió ember szenvedett golyvában és 43 millióra becsülték azoknak a számát, akiknél a jódhány enyhébb fokú idegrendszeri károsodást okozott.

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) és az ENSZ gyermekvédelmi szervezete, az UNICEF, 1992-ben közös levélben hívta fel a világ kormányfőinek figyelmét arra, hogy a jódhány kialakulása könnyen és kis befektetéssel megelőzhető. Az étkezéshez használt só jódozásával sok-sok millió gyermeket óvhatunk meg az egészségkárosodástól.

A legtöbb fejlett országban már a XX. század elejétől alkalmazzák ezt a módszert a jódhány megelőzésére. Svájc 1922-ben, az Egyesült Államok 1924-ben vezette be az étkezési só jódozását.

Amikor a két világszervezet széleskörű kampányt indított a só jódozására, a fejlődő országokban még csak 20%-os volt a jódozott só használatának elterjedtsége. Ma, tíz év elteltével ez az arány meghaladja a 70%-ot. Latin-Amerikában különösen eredményes volt a kezdeményezés, a háztartások 88%-már jódozott só használ. Közép-Kelet-Európában a 70-es években még sikeresen működött a jódhány megelőzése.

Napjainkban azonban már csak a háztartások egynegyede fogyaszt jódozott só. Magyarországon ez az arány a kilencvenes évek közepén 20% alatt mozgott, ma erre nézve még becsült adat sem áll rendelkezésre.

Az UNICEF és a WHO az elmúlt években többször sürgette Közép-Kelet-Európa kormányait, lépjenek fel hatékonyabban a jódhány megelőzése érdekében.

■ JÓDOZOTT SÓ HASZNÁLATA MAGYARORSZÁGON

Hazánkban a Nemzeti Jódbizottság 1997 óta szorgalmazza az előrelépést. 2001-ben úgy foglaltak állást, hogy a jódozott konyhasó használatát az egész országra ki kell terjeszteni oly módon, hogy a forgalmazott sónak legalább 90%-a jódozott legyen. Úgy látták, az egészségügyi felvilágosítás, és propaganda egymagában nem vezethet eredményre.

A Bizottság által végzett számítás szerint, ha sikerülne 300 ezer golyva kialakulását megelőzni, ez 1997-es árfolyamon néhány tíz millió forintos befektetés mellett, 1,77 milliárd megtakarítást jelenthetne a költségvetésnek.

■ AZ EURÓPAI GYAKORLAT

Németországban felvilágosítással és egészségügyi propagandával sikerült elérni, hogy a háztartások több mint 70%-a jódozott só használ, az élelmiszerfeldolgozó iparban szintén elterjedt a jódozott só használata.

Svájcban a felhasznált étkezési só 95%-a, az élelmiszerfeldolgozó iparban használt só 70%-a jódozott.

Ausztriában jogszabály írja elő, hogy a kereskedőnek elsősorban jódozott só kell tartania. Nem jódozott sóval csak akkor szolgálhatja ki a vevőt, ha az kifejezetten ezt kéri.

Ha növekedne a golyva előfordulásának gyakorisága, a tartományi főnök elrendelheti, hogy kizárólag jódozott só kerüljön forgalomba, és a sütőipar és a cukrászat is csak jódozott só használjon fel.

Hasonló szabályozást fogadtak el nemrégiben Olaszországban is.

Romániában 2002. december 31-től csak jódozott só használhat fel az élelmiszeripar és csak ilyen só kerülhet kiskereskedelmi forgalomba is.

Lengyelországban ugyancsak a háztartási só kötelező jódozásával sikerült néhány év alatt felszámolni a jódhányt.

■ TENNIVALÓK: UNICEF KAMPÁNY

A most érvényben lévő népegészségügyi program 2010-ig szándékozik 2%-ra csökkenteni a golyva gyakoriságát. Ez nagy erőfeszítést igényel, hiszen egyes megyékben a golyva aránya jelenleg ennek a tízszerese.

Ugyanakkor az ENSZ Közgyűlésének 2002. májusi rendkívüli ülészaka arról határozott, hogy a tagállamok 2005-ig felszámolnak minden jódhány okozta egészségkárosodást.

Az UNICEF most induló kampánya szeretné felhívni a közvélemény figyelmét a jódhányra, ennek egészségügyi következményeire. Megelőzési módként a jódozott só használatát ajánlja.

2002. november 4-én az Országos Tisztifőorvosi Hivatal szervezésében konferencián vitatták meg a szakemberek a jódhányval kapcsolatos kutatások eredményeit és az egészségügy előtt álló teendőket.

2002. november elejétől külön honlap foglalkozik a jóddal, jódhányval, melynek elérhetősége: www.unicef.hu/jodlap.

Az UNICEF egyidejűleg az egészségügyi szakemberek és az egészségügyi kormányzat döntését és intézkedéseit is sürgeti a jódhány mielőbbi hatékony megelőzéséhez.

A közlemény az UNICEF sajtóanyaga alapján készült.
További információ: UNICEF Magyar Bizottság
telefon: 201-4923

